

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR.410.012.01.2016

P/16/026

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/026 – Przeciwdziałanie zaburzeniom psychicznym u dzieci i młodzieży ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontroler	Wojciech Zdasiń, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/138/2016 z 6 października 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1 - 2)
Jednostka kontrolowana	Zespół Szkół – Szkoła Podstawowa i Gimnazjum im. Wincentego Witosa w Zadrożu, Zadroże 69, 32-353 Trzyciąż, (dalej: Zespół, ZS, Szkoła).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dyrektor – Renata Żelazna (Dyrektor). (dowód: akta kontroli str. 830)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna²

W ocenie NIK, w okresie objętym kontrolą, Zespół w sposób należyty zapewniał uczniom pomoc psychologiczną – pedagogiczną. Organizacja i funkcjonowanie ZS sprzyjały prawidłowemu rozwojowi psychicznemu uczniów, a pomoc udzielaną zarówno uczniom z problemami w nauce, jak również pragnącym rozwijać swoje zainteresowania oraz uzdolnionym, należy uznać za wystarczającą oraz łatwo dostępną. Zadania w zakresie ochrony zdrowia psychicznego uczniów zostały uwzględnione zarówno w Statucie, jak i w aktualizowanych systematycznie, w oparciu o prowadzone czynności rozpoznawcze, programach wychowawczych oraz profilaktycznych. W ZS został również wprowadzony do użytkowania autorski program nauczania wychowania fizycznego w gimnazjum wraz z edukacją zdrowotną oraz, od marca 2016 r., „Polityka ochrony dzieci przed krzywdzeniem (...)”, określająca procedury interwencji w przypadku stwierdzenia stosowania wobec uczniów różnych form przemocy. Według oceny NIK, działania te należy uznać za przykład tzw. „dobrej praktyki”.

Dyrektor ZS oraz nauczyciele w nim zatrudnieni, systematycznie podnosili swoje kwalifikacje związane z wiedzą o zdrowiu psychicznym, jak również, pomimo niezatrudniania na etatach specjalistów, ich zadania były przypisywane nauczycielom z niezbędnymi do tego kwalifikacjami. W planowane i realizowane działania ZS mające na celu ochronę zdrowia psychicznego uczniów, włączane były również podmioty zewnętrzne. ZS monitorował zjawiska wskazujące na problemy społeczne, w szczególności przemoc oraz zaburzeń depresyjnych wśród uczniów oraz podejmował w związku z tym adekwatne działania organizacyjne i wychowawcze w celu ich minimalizacji. Prowadzona była także wśród uczniów, ich rodziców oraz nauczycieli, w formie odpowiednio dobranej tematyki lekcji wychowawczych, działań integracyjnych, spotkań, wykładów i szkoleń, działalność promująca zdrowie psychiczne. Realizowana przez ZS współpraca z właściwą poradnią psychologiczną – pedagogiczną była dobrze zorganizowana i prowadzona w sposób systemowy.

¹ Kontrola obejmowała lata szkolne od 2013/2014 do 2016/2017.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie. W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym zastosowano ocenę opisową.

Dbałość ZS o zdrowie psychiczne uczniów potwierdzają wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród uczniów i ich rodziców z których wynika, że uczęszczanie do Szkoły (gimnazjum) nie stanowi dla uczniów nadmiernego obciążenia psychicznego, a ich relacje z nauczycielami i rówieśnikami są co najmniej zadowolające.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Funkcjonowanie ZS w aspekcie prawidłowego rozwoju psychicznego ucznia

Opis stanu
faktycznego

1.1. W każdym roku szkolnym objętym kontrolą, ZS przeprowadzał badania polegające na zbieraniu danych, analizowaniu informacji oraz formułowaniu na ich podstawie wniosków służących do wprowadzania zmian w Programie Wychowawczym oraz Programie Profilaktyki. Celem tych ewaluacji było badanie skuteczności podejmowanych działań oraz uzyskiwanie odpowiedzi na pytanie o konieczność ich wzmocnienia lub też osłabienia. Zespół wykorzystywał do tego celu następujące narzędzia: ankietowanie z użyciem kwestionariuszy (anonimowo), analizę dokumentacji, wywiady oraz obserwację.

Na przykład w roku szkolnym 2014/2015 przeprowadzono badania ankietowe uczniów, rodziców i nauczycieli w zakresie etymologii i rodzajów nagannych postaw i zachowań uczestników procesu edukacyjnego oraz dokonano ich ewaluacji, przeprowadzono badanie ankietowe uczniów V i VI kl. Szkoły Podstawowej (SP), wszystkich klas gimnazjum oraz ich rodziców, dotyczące atrakcyjności lekcji, zajęć pozalekcyjnych i programów wychowawczo – profilaktycznych realizowanych w ZS (zakończone ewaluacją), a także dokonano analizy z obserwacji problemów wychowawczych występujących w ZS oraz w pracy z uczniem o specjalnych potrzebach (na podstawie dokumentacji).

(dowód: akta kontroli str. 344 - 464)

1.2. W Programach Wychowawczych ZS przyjętych uchwałami Rady Pedagogicznej³ i zaopiniowanych przez Radę Rodziców, ujęto m.in. następujące cele i zadania, z zakresu ochrony zdrowia psychicznego oraz przeciwdziałania zaburzeniom psychicznym, jak również określono sposób ich realizacji:

- Promowanie pozytywnych postaw zachowania wśród uczniów poprzez: przeprowadzanie akcji charytatywnych, niesienie doraźnej pomocy osobom potrzebującym, rozmowy indywidualne z uczniami, prelekcje oraz spotkania ukazujące pozytywne wzorce osobowe, prowadzenie lekcji wychowawczych dotyczących profilaktyki i umiejętności społecznych typu: asertywność, umiejętność rozwiązywania konfliktów, prowadzenia dyskusji i negocjacji, realizację akcji „Pomóż i TY”, „Rozkręcamy zakrętki” oraz „Szlachetna paczka”. Jako osoby odpowiedzialne za realizację zostali wyznaczeni m.in. wychowawcy i nauczyciele.
- Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu, demoralizacji i przestępczości poprzez: zajęcia na godzinach wychowawczych, indywidualne rozmowy z uczniami, prelekcje z policjantami, wszystkie działania profilaktyczne realizowane na terenie ZS, współpracę z rodzicami, współpracę z instytucjami wspierającymi działalność wychowawczą ZS oraz udział w rozprawie sądowej. Zadania te zostały przypisane wychowawcom, nauczycielom, kuratorom, Policji oraz rodzicom, we współpracy ze Szkołą.
- Zapobieganie agresywnemu zachowaniu uczniów, kradzieży, dewastacji mienia, zastraszaniu, eliminowanie zagrożeń związanych z używkami oraz wejściem na teren ZS osób niepowołanych.
- Kształtowanie osobowości ucznia z naciskiem na kształcenie umiejętności rozpoznawania własnych potrzeb i rozwijania postaw sprzyjających dalszemu rozwojowi indywidualnemu i społecznemu poprzez wszystkie działania wychowawcze nastawione na

³ Nr: XXIII/13 z 12 września 2013 r., XXI/14 z 30 września 2014 r., IV/16 z 22 marca 2016 r. oraz XXIX/16 z 14 września 2016 r.

kształtowanie sumienia, zdrowej ambicji, uczciwości, wiarygodności, samokrytycyzmu, szacunku dla ludzi i zwierząt, empatii, odwagi, altruizmu, odpowiedzialności, wytrwałości, poczucia własnej wartości, przedsiębiorczości, kreatywności, gotowości podejmowania pracy zespołowej oraz kultury osobistej. Zadania te zostały przypisane wychowawcom oraz nauczycielom.

- Rozwijanie w uczniach tolerancji w stosunku do innych ludzi poprzez działania wychowawcze promujące tolerancję wobec odmiennych poglądów i postaw innych ludzi, zajęcia na godzinach wychowawczych, indywidualne rozmowy i pogadanki oraz spektakle profilaktyczne. Zadania te zostały przypisane wychowawcom oraz nauczycielom.

- Promowanie zdrowego stylu życia i higieny osobistej polegające na wdrażaniu uczniów do troski o higienę osobistą, wygląd zewnętrzny, zdrowy styl życia poprzez spotkania z pielęgniarką, zajęcia z „Wychowania do życia w rodzinie”, godziny wychowawcze, obchody „Tygodnia zdrowia” oraz „Dnia sportu”, SKS-y, udział uczniów w zawodach szkolnych, powiatowych i wojewódzkich oraz organizację zawodów sportowych. Zadania te zostały przypisane wychowawcom, nauczycielom, pielęgniarce oraz nauczycielom WF.

- Oddziaływanie profilaktyczne poprzez edycję gazetki ściennej, realizację programu profilaktyki, uczestnictwo w zajęciach profilaktycznych, konkurs „Stop przemocy”. Zadania te zostały przypisane wychowawcom oraz nauczycielom.

- Kształtowanie u uczniów właściwej postawy wobec problematyki uzależnień, w szczególności informowanie o społecznych oraz zdrowotnych skutkach zażywania narkotyków, substancji odurzających i leków psychotropowych oraz zwalczanie mitów na temat „dopalaczy”, w szczególności poprzez: pogadanki i dyskusje na godzinach wychowawczych, prelekcje i warsztaty, spektakle profilaktyczne, współpracę z instytucjami wspierającymi działalność wychowawczą Szkoły oraz oglądanie filmów profilaktycznych. Zadania te zostały przypisane wychowawcom, pielęgniarce oraz Policji.

- Zapobieganie zjawiskom cyberprzemocy – problemowi przemocy rówieśniczej w sieci, poprzez zajęcia na godzinach wychowawczych poświęcone profilaktyce przemocy z użyciem technologii informatycznej i komunikacyjnej, edycję gazetki ściennej oraz wybrane elementy zajęć z informatyki. Zadania te zostały przypisane wychowawcom oraz nauczycielowi informatyki.

- Realizację programu „Trzymaj formę”, mającego na celu zwiększenie świadomości uczniów dotyczącej wpływu zdrowego odżywiania i aktywności fizycznej na zdrowie, poprzez pogadanki i rozmowy z uczniami, prezentacje multimedialne, zawody sportowe, gazetki ścienne, konkursy wiedzy oraz przedstawienia o tematyce prozdrowotnej i ekologicznej. Zadania te zostały przypisane nauczycielowi świetlicy.

- Naukę rozwiązywania umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych poprzez prowadzenie zajęć dotyczących budowania poczucia własnej wartości oraz umiejętności radzenia sobie ze stresem. Zadania te zostały przypisane wychowawcom.

Ponadto w Programach wychowawczych wprowadzonych uchwałami XXI/14 z 30 września 2014 r., IV/16 z 22 marca 2016 r. oraz XXIX/16 z 14 września 2016 r. (Zintegrowany Program Wychowawczy i Program Profilaktyki dla ZS) zdefiniowano następujące nowe (lub zmodyfikowano poprzednie) cele i działania związane z ochroną zdrowia psychicznego uczniów:

- Rozwiązywanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych, przeciwdziałanie depresji poprzez prowadzenie zajęć dotyczących budowania poczucia własnej wartości oraz umiejętności radzenia sobie ze stresem, prowadzenie zajęć dotyczących umiejętności rozpoznawania i wyrażania własnych emocji oraz prowadzenie zajęć na temat objawów i skutków depresji (próby samobójcze). Zadania te zostały przypisane wychowawcom.

- Organizowanie i udzielanie pomocy psychologicznej – pedagogicznej w szkołach i placówkach dla uczniów, wychowanków, rodziców, nauczycieli i wychowawców poprzez organizację i prowadzenie zajęć rewalidacji indywidualnej, zajęć kompensacyjno – korekcyjnych, kół zainteresowań, zajęć logopedycznych, zajęć dydaktyczno –

wyrównawczych, gimnastyki korekcyjnej, prowadzenie rozmów z uczniami, u których zauważa się problemy emocjonalne lub edukacyjne, kierowanie do poradni psychologiczno – pedagogicznej (PPP), organizowanie zajęć we współpracy z PPP dla uczniów, rodziców i nauczycieli, zamieszczanie informacji o ofercie pomocy specjalistycznej na zebraniach z rodzicami, na stronie Szkoły oraz w biuletynie informacyjnym. Zadania te zostały przypisane nauczycielom.

- Angażowanie uczniów i wychowanków w proces podejmowania decyzji w Szkole i placówce, aktywizacja samorządów uczniowskich i innych form działalności uczniowskiej poprzez dyskusję z uczniami podczas zebrań Samorządu Uczniowskiego oraz opiniowanie najważniejszych dokumentów Szkoły. Zadania te zostały przypisane opiekunom samorządu uczniowskiego.

- Monitorowanie sytuacji uczniów i wychowanków, związanej z wyjazdem rodziców za granicę w celach zarobkowych i udzielanie im różnych form wsparcia w zakresie rozwoju emocjonalnego, poznawczego i społecznego poprzez lekcje wychowawcze, wywiad środowiskowy oraz rozmowy indywidualne z rodzicami i dziećmi. Zadania te zostały przypisane wychowawcom, nauczycielom i opiekunom świetlicy szkolnej.

- Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w działalności Szkoły i placówki poprzez lekcje wychowawcze, wywiad środowiskowy, rozmowy indywidualne z rodzicami i dziećmi oraz „Niebieską Kartę”. Zadania te zostały przypisane nauczycielom, wychowawcom oraz opiekunom świetlicy szkolnej.

Dla tak przyjętych celów nie zostały określone mierzalne wskaźniki ich realizacji. W programach wychowawczych nie określono również harmonogramów realizacji ww. zadań. W programie wychowawczym na rok szkolny 2013/2014 widniał zapis wskazujący na sporządzenie go w oparciu o rozpoznanie potrzeb uczniów, bez określenia, w jaki sposób rozpoznanie to nastąpiło. W pozostałych programach wychowawczych brak jest takiego zapisu. Programy wychowawcze z 12 września 2013 r. i 22 marca 2016 r. oraz Program wychowawczy i profilaktyki z 14 września 2016 r. określały zasady i formy współpracy z rodzicami. Programy wychowawcze z 30 września 2014 r., 22 marca 2016 r. oraz Program wychowawczy i profilaktyki z 14 września 2016 r. miały określone zasady ich monitorowania i ewaluacji.

(dowód: akta kontroli str. 93 – 183 i 212 - 244)

Ponadto dla klas od I do III SP opracowany został (przykładowo dla roku szkolnego 2016/2017) „Plan działań wychowawczych” określający czas jego realizacji, cele operacyjne oraz szczegółowe metody i formy ich osiągania. Przykładowo: W planie pracy wychowawczej dla kl. II jednym z celów było rozpoznawanie zagrożeń ze strony rówieśników oraz innych osób (przemoc, agresja, atak słowny) oraz rozpoznawanie swoich uczuć (zazdrość) oraz ich wyrażanie. W Planie działań wychowawczych dla klasy III SP zaplanowane zostały m.in. zajęcia z zakresu nauki właściwych postaw sąsiedzkich i relacji społecznych oraz odróżniania dobra od zła, a także nauka zagrożeń płynących z komputera i Internetu, mająca na celu nabycie wiedzy z zakresu cyberprzemocy, niepożądanych kontaktów zawieranych przez Internet oraz sposobów reagowania na takie zjawiska, nauka wyrażania własnych emocji oraz wzmocnienia poczucia własnej wartości, rozumienie przez dziecko konieczności mówienia o sytuacji, w której jest ono krzywdzone oraz nabycie wiedzy do kogo się może zwrócić w takich sytuacjach. Metodami służącymi do osiągnięcia tego celu była m.in. ocena postępowania, rozmowa oraz film.

(dowód: akta kontroli str. 245 - 258)

Dla klas od IV do VI SP oraz dla klas gimnazjum opracowany został plan pracy godzin wychowawczych określający ich tematy, poruszane zagadnienia oraz kompetencje, jakie w wyniku ich realizacji ma nabywać uczeń. Przykładowo: w klasie VI SP został zaplanowany do realizacji w roku szkolnym 2016/2017 temat „Stres szkolny i nie tylko – co nas trapi?” omawiający treści związane ze stresem i jego skutkami, sytuacjami stresowymi oraz radzenia sobie z nimi. Innymi tematami lekcji wychowawczych realizowanych w tej samej klasie były m.in. zagadnienia związane z wolontariatem i pomaganiem innym, kształtowanie poczucia własnej wartości poprzez odnajdywanie swoich mocnych stron,

nałogi oraz ich szkodliwość, przeciwdziałanie agresywnym zachowaniom w Szkole i poza nią, a także rozpoznawanie, nazywanie oraz radzenie sobie z emocjami i uczuciami.

(dowód: akta kontroli str. 259 – 268A)

Dla klas gimnazjum, podobnie jak dla klas od IV do VI SP, opracowywana była tematyka lekcji wychowawczych, określająca ich tematy oraz zakres. Przykładowo, dla klasy III gimnazjum zaplanowano do realizacji tematy związane z: przemocą rówieśniczą (nabywanie kompetencji w zakresie reakcji na przemoc rówieśniczą, zakresu pomocy z jakiej można w tych przypadkach korzystać), zagrożeniem w sieci (kompetencje z zakresu umiejętnego i bezpiecznego korzystania z Internetu), sztuki życia w społeczności – tolerancji wobec innych, stresem szkolnym, agresją, uzyskiwaniem dobrych ocen w nauce, rozpoznawaniem swoich mocnych stron, agresją słowną, nałogami, cyberprzemocą, miłością i seksem. Tematem trzeciej lekcji wychowawczej w klasach od IV do VI było zapoznanie uczniów z podstawowymi dokumentami ZS, w tym m.in. z „Polityką ochrony dzieci przed krzywdzeniem” oraz nauka bezpiecznych zachowań, w ramach której dziecko uczyło się rozpoznawania sytuacji niebezpiecznych, radzenia sobie w takich sytuacjach lub unikania ich oraz zgłaszania takich sytuacji dorosłym. Tematami lekcji były również pozytywne relacje w klasie.

(dowód: akta kontroli str. 269 - 280)

Programy Profilaktyki ZS na lata szkolne: 2013/2014, 2014/2015 i 2015/2016, sporządzono w oparciu o diagnozę środowiska szkolnego, w szczególności: wyniki badań ankietowych uczniów i nauczycieli, wyniki autoewaluacji dwóch standardów Szkoły Promującej Zdrowie (2014/2015), obserwację zachowań uczniów, rozmowy z rodzicami i uczniami, analizę frekwencji w dziennikach lekcyjnych, wywiady z wychowawcami klas, nauczycielami oraz personelem ZS.

Zintegrowany Program Wychowawczy i Profilaktyki na rok szkolny 2016/2017 nie wskazywał źródeł analiz poprzedzających jego utworzenie.

(dowód: akta kontroli str. 186, 193, 201 i 212 - 244)

Dyrektor Zespołu w wyjaśnieniach wskazała na przeprowadzenie przez ZS następujących analiz poprzedzających wprowadzenie Zintegrowanego Programu Wychowawczego i Profilaktyki na rok szkolny 2016/2017:

- ewaluacja wewnętrzna „Rozpoznawanie skali występowania w środowisku szkolnym zagrożenia używania substancji psychoaktywnych oraz oszacowanie ryzyka występowania takich zagrożeń”,
- wyniki ewaluacji wewnętrznej „Rozpoznawanie sprawstwa agresji elektronicznej”;
- ewaluacja wewnętrzna „Stopień partycypacji rodziców i ich oczekiwań we współdecydowaniu o Szkole”,
- uchwała Rady Pedagogicznej nr 5/16 z dnia 28 sierpnia 2016 r. w sprawie ustalenia sposobu wykorzystania wyników nadzoru pedagogicznego;
- analiza frekwencji uczniów,
- rozmowy z nauczycielami i wychowawcami,
- rozmowy z uczniami i rodzicami,
- wspólne dyskusje i ustalenia z Radą Rodziców.

(dowód: akta kontroli str. 762 - 763)

W Programach Profilaktyki przyjętych na lata szkolne 2013/2014 i 2014/2015 wskazano m.in. następujące działania kształtujące zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży:

- promowanie zdrowego stylu życia,
- kształtowanie nawyków prozdrowotnych,
- rozpoznawanie sytuacji i zachowań ryzykownych, w tym korzystanie ze środków psychoaktywnych,

- eliminowanie z życia szkolnego agresji i przemocy rówieśniczej,
- prowadzenie działań mających na celu uświadamianie niebezpieczeństw związanych z nadużywaniem komputera, Internetu, telefonów komórkowych i telewizji,
- wzmacnianie poczucia własnej wartości uczniów, podkreślanie pozytywnych doświadczeń życiowych pomagających młodym ludziom ukształtować pozytywną tożsamość,
- uczenie sposobów wyrażania własnych emocji i radzenia sobie ze stresem,
- stała współpraca z rodzicami – przekazywanie wiedzy na temat zagrożeń (podczas zebrań, wywiadówek i dni otwartych),
- współpraca z Policją – zajęcia prewencyjne dla młodzieży, szybka interwencja w sytuacjach kryzysowych,
- zapewnienie uczniom ciekawych możliwości spędzenia wolnego czasu (oferta zajęć pozalekcyjnych w Szkole, zachęcanie uczniów do udziału w różnorodnych akcjach na rzecz Szkoły i środowiska),
- monitorowanie potrzeb i oczekiwań rodziców wobec systemu profilaktyki w Szkole,
- uwzględnienie w klasach od IV do VI SP oraz w klasach gimnazjum tematyki dopalaczy,
- opracowanie i wdrożenie projektów międzyprzedmiotowych w zakresie treści edukacji zdrowotnej, ujętych w podstawie programowej.

(dowód: akta kontroli str. 188 – 189 i 194 - 195)

W Programie Profilaktyki na rok szkolny 2015/2016 wskazano następujące działania kształtujące zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży:

- uświadomienie uczniom na czym polegają zachowania agresywne,
- wzbudzanie szacunku dla drugiego człowieka oraz poszanowania jego godności,
- doskonalenie umiejętności właściwego komunikowania się z ludźmi, konstruktywnego rozwiązywania konfliktów w oparciu o poszanowanie godności, bez agresji słownej i wulgaryzmów,
- budowanie właściwego wizerunku własnej osoby,
- kształtowanie wzorców spędzania wolnego czasu,
- kształtowanie nawyków zdrowotnych - wdrażanie uczniów do dbania o zdrowie,
- zapoznanie uczniów ze skutkami zażywania narkotyków i dopalaczy, uświadomienie uczniom zagrożeń wynikających z nadużywania alkoholu,
- poszerzanie wiedzy na temat skutków palenia papierosów,
- zapoznanie rodziców uczniów ze skutkami zażywania narkotyków, dopalaczy, picia alkoholu i palenia papierosów,
- wewnętrzny monitoring problemu zagrożenia – badania ankietowe wśród uczniów, rodziców i nauczycieli oraz rozmowy i obserwacje.

(dowód: akta kontroli str. 206 - 207)

Dla tak przyjętych celów nie zostały określone mierzalne wskaźniki ich realizacji. W programach wychowawczych nie określono również harmonogramów realizacji ww. zadań. Programy profilaktyki z 12 września 2013 r., 30 września 2014 r. oraz na rok szkolny 2015/2016 określały zasady i formy współpracy z rodzicami. Wszystkie Programy Profilaktyki miały określone zasady oceny ich efektów.

(dowód: akta kontroli str. 184 - 210)

Ponadto decyzją Dyrektora Nr 8/2014 z 28 sierpnia 2014 r. dopuszczony został do stosowania w ZS autorski program nauczania wychowania fizycznego w gimnazjum wraz

z edukacją zdrowotną. Zadaniem tego programu był wszechstronny i harmonijny rozwój psychofizyczny ucznia, wyposażenie go w zasób wiadomości, umiejętności i nawyków higieniczno – zdrowotnych, umożliwiających uczestnictwo w różnych formach aktywności ruchowej, rekreacyjnej i sportowej oraz ukierunkowanie wychowanka na całozyciową aktywność fizyczną. Program ten zawierał elementy związane z utrzymaniem dobrej kondycji psychicznej młodzieży, poprzez m.in. wyrobienie korzystnych nawyków zdrowotno – żywieniowych, integracji z grupą, poznanie sposobów radzenia sobie z agresją, nabycie umiejętności rozpoznawania swoich mocnych i słabych stron, akceptacji samego siebie, wyrabianie poczucia własnej wartości i dostrzeganie pozytywów w kolegach, naukę rozpoznawania i radzenia sobie z emocjami, naukę rozpoznawania i radzenia sobie ze stresem, poznanie technik rozwiązywania konfliktów oraz naukę akceptacji odmiennych poglądów i przekonań.

(dowód: akta kontroli str. 281 - 297)

Zarządzeniem Dyrektora Nr 21/2015/2016 z 10 marca 2016 r. wprowadzono „Politykę ochrony dzieci przed krzywdzeniem Zespołu Szkół w Zadrożu”. Celem wprowadzenia tego dokumentu było wspieranie tworzenia bezpiecznego i stabilnego środowiska dla dzieci, wzmocnienie czynników chroniących dzieci przed zagrożeniami, ograniczenie czynników ryzyka oraz umożliwienie wczesnego interweniowania w sytuacjach łamania praw dziecka. Dokument ten określał m.in.:

- procedury interwencji w przypadku krzywdzenia dziecka, w tym w rodzinie i w Szkole,
- procedury interwencji w przypadku krzywdzenia dziecka w Szkole przez rówieśników,
- procedurę interwencji w przypadku ujawnienia cyberprzemocy,
- zasady dostępu dzieci do Internetu (w ZS),
- zasady bezpiecznych relacji na linii personel Szkoły – dziecko, określające jakie zachowania są niedozwolone w kontaktach z dzieckiem,
- zasady monitoringu stosowania Polityki.

(dowód: akta kontroli str. 298 - 337)

1.3. Statut ZS określał cele i zadania Szkoły wynikające z przepisów prawa oświatowego oraz programów: profilaktycznego i wychowawczego. W szczególności Statut zawierał m.in.: opis sposobów wykonywania zadań ZS z uwzględnieniem optymalnych warunków rozwoju ucznia, zasad bezpieczeństwa oraz zasad promocji i ochrony zdrowia, zasady wewnątrzszkolnego systemu oceniania, określenie form opieki i pomocy uczniom, którym z przyczyn rozwojowych lub losowych potrzebne jest wsparcie, organizację współdziałania z PPP oraz innymi instytucjami świadczącymi poradnictwo i specjalistyczną pomoc dzieciom i rodzicom, współpracę z rodzicami oraz zasady organizacji zajęć dodatkowych.

(dowód: akta kontroli str. 9 - 92)

1.4. W roku szkolnym 2013/2014 w ZS na 18,26 etatu pracowało 21 osób, w tym 9 nauczycieli wychowawców oraz troje nauczycieli z co najmniej jedną z kwalifikacji: pedagoga, oligofrenopedagoga oraz w zakresie terapii pedagogicznej. W roku szkolnym 2014/2015 dane te były podobne, jedynie liczba etatów wynosiła 18,47.

W roku szkolnym 2015/2016 na 17,93 etatu pracowało 21 osób, w tym 9 nauczycieli wychowawców oraz czworo nauczycieli z co najmniej jedną z kwalifikacji: pedagoga, oligofrenopedagoga oraz w zakresie terapii pedagogicznej. W roku szkolnym 2016/2017 dane te były podobne, jedynie liczba etatów wynosiła 18,29.

W żadnym z ww. lat szkolnych ZS nie zatrudniał na etacie specjalistów. Nauczyciele – specjaliści realizowali swoje zadania w ramach godzin nadliczbowych. Tygodniowa liczba godzin nadliczbowych realizowanych przez logopedę wynosiła: 5,5 w roku szkolnym 2013/2014, 8 w roku 2014/2015 i 6 w roku 2015/2016. Liczba godzin nadliczbowych realizowanych przez nauczyciela z uprawnieniami oligofrenopedagoga wynosiła: w roku szkolnym 2013/2014 – 4, w 2014/2015 – 9 i w roku 2015/2016 – 8. Drugi nauczyciel z uprawnieniami oligofrenopedagoga realizował w roku szkolnym 2015/2016 dwie godziny

zajęć nadliczbowych tygodniowo.

(dowód: akta kontroli str. 571 i 761)

Nauczyciele - wychowawcy realizowali swoje zadania zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami pedagogicznymi.

(dowód: akta kontroli str. 765)

W roku szkolnym 2013/2014 żaden z nauczycieli zatrudnionych w ZS nie ukończył form kształcenia podyplomowego. W roku szkolnym 2014/2015 jeden nauczyciel ukończył kurs kwalifikacyjny z zakresu oligofrenopedagogiki (260 h).

W zakresie form doskonalenia, w roku szkolnym 2013/2014, Dyrektor Zespołu brała udział w konferencji pt. „...a może depresja?”, jeden nauczyciel brał udział w szkoleniu „D jak dysleksja rozwojowa – diagnoza, wsparcie, pomoc”, jeden w szkoleniu „Dziecko nieśmiałe, zahamowane, lękowe, depresyjne – podstawy pracy wychowawczej”, wszyscy nauczyciele brali udział w szkoleniach: „Umiejętność radzenia sobie z agresją” (1,5 h), „Formy i metody pracy z dziećmi słabosłyszącymi” (2 h), „Specjalistyczna konsultacja dla nauczycieli w zakresie możliwości i ograniczeń uczniów wynikających z afazji oraz optymalnego dostosowania środków dydaktycznych i metod pracy” (2 h) oraz szkoleniu „Niebieskie karty” (2 h).

W roku szkolnym 2014/2015 Dyrektor ZS brała udział w szkoleniu „Poradnik pozytywnego myślenia”, jeden nauczyciel brał udział w szkoleniu „Specyficzne trudności w uczeniu się”, jeden nauczyciel w szkoleniu „Program zdrowotny na lekcjach wychowania fizycznego”, jeden nauczyciel - wychowawca w szkoleniu „Uczniowie trudni i nadpobudliwi – procedury postępowania z dzieckiem sprawiającym trudności”, jeden nauczyciel – wychowawca w szkoleniu „Warsztat pracy logopedy”, jeden nauczyciel – wychowawca w kursie „Cyberuzależnienie”, wszyscy nauczyciele w szkoleniach: „Uzależnienia” (1,5 h) oraz „Rozpoznawanie objawów depresji u dzieci” (1,5 h).

W roku szkolnym 2015/2016 jeden nauczyciel brał udział w szkoleniu „Jak sprawić, by uczniowie w klasie czuli się bezpiecznie”, jeden nauczyciel odbył kurs „Dopalacze – nowe wyzwanie dla pracowników szkół oraz placówek oświatowych”, jedna osoba w szkoleniu „Zabawa i ruch w pracy z dzieckiem z zaburzeniami emocjonalnymi”, jeden nauczyciel w warsztatach „Specjalne metody na specjalne potrzeby. Edukacja uczniów z trudnościami w nauce.”, wszyscy nauczyciele w kursach: „Dzieci w sieci. Kurs dla nauczycieli i innych profesjonalistów pracujących z dziećmi.”, „Rodzaje dopalaczy, objawy zatrucia dopalaczami oraz sposób reagowania”, „Procedura Niebieskiej Karty” oraz „Rozpoznawanie objawów depresji u dzieci i dorosłych”.

(dowód: akta kontroli str. 572 - 574)

1.5. Analiza planu lekcji ZS na rok szkolny 2016/2017 dla wybranych klas SP oraz klas gimnazjum (II, III, IV i VI kl. SP oraz II i III kl. gimnazjum), na etapach kształcenia od I do III, wykazała m.in., że:

- Tygodniowy wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych nie przekraczał liczby podanej w załącznikach do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych⁴, tj. 21 godzin w kl. II i III SP, 25 godzin w kl. IV SP, 28 godzin w kl. VI SP, 30 godzin w kl. II gimnazjum oraz 31 w kl. III gimnazjum.
- Plan zajęć dla badanych klas uwzględniał równomierne obciążenie zajęciami we wszystkich dniach tygodnia.
- Zajęcia w poszczególnych dniach rozpoczynały się o stałej porze ($\pm$ 1 godzina lekcyjna).
- W planie zajęć klas SP występowały tzw. „zajęcia zintegrowane”. Wg planu zajęć, w kl. II na środę przypadało 5 godzin takich zajęć pod rząd, a w poniedziałek i piątek po cztery godziny, zaś w kl. II na wtorek, czwartek i piątek przypadało po 4 godziny takich zajęć pod rząd.

⁴ Dz. U. poz. 204, ze zm.

- W klasach SP od I do III częstotliwość i długość przerw była elastyczna, dostosowana do potrzeb klasy na dany moment i uzależniona od osądu nauczyciela.
- W klasach IV i VI SP oraz II kl. i III gimnazjum (prócz poniedziałku) nie stwierdzono występowania kumulacji zajęć (więcej niż 2 godziny pod rząd), wymagających pracy statycznej i długotrwałej koncentracji, ani też dni nauki, w których występowałyby same przedmioty niewymagające zwiększonej koncentracji. W kl. III gimnazjum, w poniedziałek, wystąpił przypadek zblokowania przedmiotów wymagających zwiększonej koncentracji, tj. następowały po sobie kolejno lekcje z: biologii, fizyki i matematyki.
- W klasach od IV do VI SP oraz w gimnazjum tak zwane „krótkie przerwy” trwały po dziesięć minut, a przerwa długa (śniadaniowa) od godz. 11 do 11.20. Przerwy po zajęciach WF trwały minimalnie 10 min., a w klasach gimnazjalnych zajęcia z WF zorganizowane zostały na ostatnich lekcjach.

(dowód: akta kontroli str. 338 - 343)

1.6.a. W roku szkolnym 2013/2014 w olimpiadach i konkursach szczebla gminnego, powiatowego, wojewódzkiego oraz ogólnopolskiego brało udział łącznie 77 uczniów, w roku szkolnym 2014/2015 – 69, a w roku szkolnym 2015/2016 – 92. Uczniowie ZS wielokrotnie zajmowali w nich I, II lub III miejsca, znajdowali się w gronie finalistów lub też byli wyróżniani.

(dowód: akta kontroli str. 575 - 578)

W ZS była zachowana ciągłość wychowawstwa w poszczególnych klasach, jak również nie miały miejsca przypadki powierzenia wychowawstwa więcej niż jednej klasy, jednemu nauczycielowi.

(dowód: akta kontroli str. 764)

W ZS organizowano następujące zajęcia pozalekcyjne, w których brały udział podane liczby uczniów (w nawiasach stosunek procentowy do liczby uczniów ZS ogółem w danym roku szkolnym):

- W roku szkolnym 2013/2014: koło religijne kl. II - 10 uczniów (6,9%), koło matematyczne kl. VI – 18 uczniów (12,5%), koło dziennikarskie kl. II gimnazjum – 15 uczniów (10,4%), koło języka angielskiego kl. VI – 14 uczniów (9,7%), koło języka angielskiego kl. I gimnazjum – 17 uczniów (11,8%), koło języka angielskiego kl. III g. – 12 uczniów (8,3%), koło języka angielskiego kl. III – 14 uczniów (9,7%), koło rozwijające inteligencję kl. I – 19 uczniów (13,2%), koło teatralne – 10 uczniów (6,9%), koło ceramiczne – 18 uczniów (12,5%), dodatkowe zajęcia przygotowujące do egzaminu z języka polskiego kl. III gimnazjum – 10 uczniów (6,9%), koło turystyczno – krajoznawcze – 25 uczniów (17,4%), koło polonistyczne – 17 uczniów (11,8%), koło sportowe dla uczniów gimnazjum – 15 uczniów (10,4%).
- W roku szkolnym 2014/2015: zajęcia sportowe – 13 uczniów (8,2%), zajęcia przygotowujące do egzaminu z fizyki kl. III gimnazjum – 20 uczniów (12,6%), zajęcia przygotowujące do egzaminu z chemii kl. III gimnazjum – 20 uczniów (12,6%), zajęcia przygotowujące do egzaminu z j. polskiego kl. III gimnazjum – 7 uczniów (4,4%), koło tenisa stołowego – 10 uczniów (6,3%), zajęcia przygotowujące do egzaminu z jęz. angielskiego kl. III gimnazjum – 13 uczniów (8,2%), koło przyrodnicze dla klas IV – VI – 15 uczniów (9,4%), koło religijne – 19 uczniów (11,9%), zajęcia sportowe z piłki nożnej – 15 uczniów (9,4%), koło sportowe – 14 uczniów (8,8%), koło tenisa stołowego gimnazjum – 8 uczniów (5%), koło matematyczne – 13 uczniów (8,2%) oraz koło rozwijające umiejętności z języka angielskiego dla kl. VI – 13 uczniów (8,2%).
- W roku szkolnym 2015/2016: koło tenisa stołowego gimnazjum – 10 uczniów (5,9%), szkolne koło turystyczno – krajoznawcze dla gimnazjum – 17 uczniów (10%), zajęcia turystyczno – sportowe – 13 uczniów (7,6%), zajęcia piłki nożnej – 18 uczniów (10,6%), zajęcia przygotowujące do egzaminu z chemii kl. III gimnazjum – 21 uczniów (12,3%), zajęcia przygotowujące do egzaminu z fizyki kl. III gimnazjum – 13 uczniów (7,6%), zajęcia przygotowujące do egzaminu z j. angielskiego kl. III gimnazjum – 13 uczniów

(7,6%), zajęcia rozwijające zainteresowania z j. angielskiego dla kl. V – 10 uczniów (5,9%), zajęcia rozwijające zainteresowania z j. angielskiego dla kl. I gimnazjum – 11 uczniów (6,5%) oraz zajęcia rozwijające zainteresowania z jęz. niemieckiego dla gimnazjalistów – 23 uczniów (13,5%).

- W roku szkolnym 2015/2016: koło teatralne kl. VI – 11 uczniów (6,9%), zajęcia przygotowujące do egzaminu z j. angielskiego kl. III g. – 13 uczniów (8,1%), zajęcia rozwijające zainteresowania z jęz. angielskiego dla kl. VI – 11 uczniów (6,9%), zajęcia przygotowujące do egzaminu z fizyki kl. III gimnazjum – 30 uczniów (18,7%), koło przyjaciół biblioteki – 17 uczniów (10,6%), szkolne koło turystyczno – krajoznawcze – 14 uczniów (8,7%), koło teatralne – 16 uczniów (10%) oraz koło *Caritas* – szkolny wolontariat – 15 uczniów (9,4%).

- Wszystkie zajęcia, z wyjątkiem zajęć przygotowujących do egzaminu z fizyki dla uczniów kl. III gimnazjum w roku szkolnym 2016/2017 (1,5 h/tydz.) prowadzone były w wymiarze 1 godziny na tydzień i miały charakter nieodpłatny. Tygodniowy wymiar godzin zajęć pozalekcyjnych ulegał systematycznemu zmniejszeniu: 15 h w roku szkolnym 2013/2014, 13 w 2014/2015, 11 w 2015/2016 i 8,5 w 2016/2017.

(dowód: akta kontroli str. 617 - 618)

Organizację zajęć dodatkowych dla najzdolniejszych uczniów w ZS przedstawiono w pkt. 2.7 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Dwóch nauczycieli – wychowawców wyjaśniając, w jaki sposób identyfikują problemy i potrzeby uczniów, w kontekście przygotowywania na ich podstawie tematyki godzin wychowawczych, wskazało m.in. zaistniałe w minionym roku szkolnym sytuacje i zdarzenia, o których wzmianki znajdują się w dziennikach wychowawcy, wyniki w nauce i zachowaniu uzyskane przez wychowanków, rozmowy z rodzicami i uczniami, wyniki obserwacji wychowanków podczas zajęć lekcyjnych, przerw, wycieczek i imprez klasowych oraz szkolnych, wnioski z ewaluacji Programu Wychowawczego i Profilaktyki, Plan Pracy Szkoły oraz nadzór pedagogiczny i wnioski z niego płynące.

Plany pracy godzin wychowawczych w roku szkolnym 2016/2017 nauczycieli, którzy złożyli wyjaśnienia w tej sprawie, wynikał ze zidentyfikowanych w ich klasach problemów.

(dowód: akta kontroli str. 263 –268A i 792 - 798)

1.6.b. Wg zapisów Statutu, ZS realizował m.in. cele i zadania wobec ucznia w zakresie jego relacji społecznych, takie m.in. jak:

- uświadamianie uczniowi, że żyje we wspólnocie, pomaganie mu w zrozumieniu innych ludzi, akceptowaniu ich i rozwiązywaniu konfliktów międzyludzkich,
- uczenie świadomego i odpowiedzialnego przestrzegania obowiązujących w społeczności praw,
- wdrażanie do samorządności i demokracji, umożliwienie uczniom zrzeszania się w organizacjach oraz czynienie współodpowiedzialnymi za realizację celów i zadań szkoły.

Opiekun Samorządu Uczniowskiego (SU) w gimnazjum wchodzącym w skład ZS, który jest nauczycielem języka polskiego, został wybrany 1 lutego 2006 r. Drugim opiekunem SU jest nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej.

(dowód: akta kontroli str. 768 i 778 - 779)

W roku szkolnym 2015/2016 SU został wybrany w drodze wyborów mających miejsce 22 września 2015 r. W skład komisji wyborczej weszli przedstawiciele poszczególnych klas, wytypowani przez samorządy klasowe.

(dowód: akta kontroli str. 768)

W planie pracy SU na rok szkolny 2015/2016 uwzględnione zostały m.in. następujące działania: akcje charytatywne – wspomaganie fundacji „Pomóż i Ty”, zorganizowanie akcji „Szlachetna paczka”, wyjazd z występem świątecznym do Domu Opieki Społecznej w Ojcowie oraz liczne działania integrujące społeczność szkolną. W sprawozdaniu z działalności SU za ww. rok szkolny zamieszczono m.in. informacje o przeprowadzeniu

opisanych wyżej akcji charytatywnych, a ponadto przeprowadzeniu akcji „Kartka dla Konrada” oraz „Szczęśliwy numer”, wykonaniu występu artystycznego dla dzieci z Ośrodka Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczego w Wolbromiu i innych działań prospołecznych oraz integracyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 771 - 775)

1.7. Wprowadzona Zarządzeniem Dyrektora z 10 marca 2016 r. „Polityka ochrony dzieci przed krzywdzeniem Zespołu Szkół w Zadrożu” została opisana w pkt. 1.2. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

W ZS przeprowadzono w roku szkolnym 2013/2014, badanie ankietowe uczniów, rodziców oraz nauczycieli w zakresie występowania zjawiska agresji i bezpieczeństwa, elementy diagnozy występowania agresji zawarte zostały także w przeprowadzonych w roku szkolnym 2014/2015 badaniach ankietowych etymologii i rodzajów nagannych postaw i zachowań uczestników procesu edukacyjnego, skierowanych do uczniów rodziców i nauczycieli.

(dowód: akta kontroli str. 354 – 365 i 376 - 386)

W sprawie występowania w ZS zjawiska agresji oraz innych negatywnych zjawisk, Dyrektor Zespołu oświadczyła, że w latach szkolnych objętych kontrolą zarejestrowano tylko jedną skargę (wrzesień 2015 r.), dotyczącą niedopełnienia obowiązków przez wychowawcę świetlicy. Po rozpatrzeniu skarga okazała się bezzasadna. Agresja w ZS przejawia się głównie w różnych formach napastliwości jednych uczniów wobec drugih i najczęściej przyjmuje formę agresji fizycznej (impulsywne uderzenie, potrącenie, podstawienie nogi, wyrywanie przedmiotów, szarpanie, kopanie i popychanie) oraz agresji słownej (zastraszanie, wyśmiewanie, kpiny, złośliwe uwagi, przezwiska, plotkowanie, skarżenie, donoszenie, obmawianie). Na wszystkie te zachowania na bieżąco reagują nauczyciele i wychowawcy. Notatki z interwencji sporządzane są w dziennikach wychowawcy, obowiązujących w ZS. W poddanym kontroli okresie nie odnotowano w ZS: agresji wobec dorosłych, rozbojów, kradzieży, alkoholizowania się, używania środków odurzających oraz wandalizmu. W latach szkolnych 2013/2014 i 2014/2015 nie odnotowano poważniejszych incydentów związanych z agresją, natomiast w roku szkolnym 2015/2016 zdarzył się jeden przypadek bójki, która została nagrana telefonem komórkowym, i zamieszczona na Facebooku, jeden przypadek zastraszania ucznia przez innych uczniów oraz jeden przypadek konfiskaty uczniowi płynów do e-papierosa.

(dowód: akta kontroli str. 468 - 476)

Średnia frekwencja w SP w roku szkolnym 2014/2015 wyniosła 93,19% a najniższa frekwencja wśród uczniów SP w tym samym roku szkolnym wyniosła 77% (w IV kl.). W kolejnym roku szkolnym średnia frekwencja w SP wyniosła 94,16% a najniższa frekwencja wśród uczniów tej szkoły wyniosła 75% (w kl. I).

Średnia frekwencja w gimnazjum w roku szkolnym 2015/2016 wyniosła 88,41% a najniższa frekwencja wśród uczniów gimnazjum w tym samym roku szkolnym wyniosła 62,5% (w II kl.). W kolejnym roku szkolnym średnia frekwencja w gimnazjum wyniosła 88,65% a najniższa frekwencja wśród uczniów tej szkoły wyniosła 67% (III kl.).

(dowód: akta kontroli str. 581)

W sprawie obejmowania pomocą uczniów o najniższej frekwencji, Dyrektor wyjaśniła m.in., że uczeń klasy II gimnazjum, którego frekwencja w roku szkolnym 2014/2015 wyniosła 62,5%, w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej uczęszczał od 20 listopada 2014 r. na zajęcia dodatkowe z matematyki, w wymiarze 1 godziny tygodniowo. Uczestniczył w nich 10 razy. Wychowawca wielokrotnie prowadził rozmowy z mamą chłopca na temat jego częstych pojedynczych nieobecności, jednak nie przynosiły one oczekiwanego rezultatu. Rozmowy prowadzone były podczas zebrań z rodzicami i dni otwartych. Dodatkowo wychowawca przeprowadził rozmowy indywidualne o czym świadczą zapisy w dzienniku wychowawcy.

Uczeń klasy III gimnazjum, którego frekwencja w roku szkolnym 2015/2016 wyniosła 67% - wychowawca informował matkę ucznia o częstych pojedynczych nieobecnościach dziecka zarówno podczas zebrań z rodzicami i dni otwartych, jak i indywidualnych

rozmów. Świadczą o tym notatki w dzienniku wychowawcy z przeprowadzonych rozmów z matką. Uczniowi zaproponowano udział w zajęciach dodatkowych z matematyki i z chemii. Z udziału w zajęciach matematyki uczeń nie skorzystał, natomiast w zajęciach z chemii uczestniczył 3 razy.

Uczennica klasy I SP, której frekwencja w roku szkolnym 2015/2016 wyniosła 75% - dziewczynka opuściła bardzo dużo zajęć z powodu choroby. Została jej udzielona pomoc w zakresie uzupełnienia braków programowych w postaci udziału w zajęciach dydaktyczno – wyrównawczych. Uczennica bardzo szybko nadrobiła zaległości.

(dowód: akta kontroli str. 761 - 762)

1.8. W roku szkolnym 2013/2014 w ZS przeprowadzono badanie ankietowe uczniów, rodziców oraz nauczycieli w zakresie występowania zjawiska agresji i bezpieczeństwa. Droga tą ustalono, że 83% poddanych badaniu uczniów zawsze czuje się bezpiecznie w ZS, 96% uczniów czuje się dobrze traktowanymi przez pracowników ZS, 78% nigdy nie była obiektem żadnej formy przemocy w Szkole lub w jej pobliżu, 65% uczniów powiadamiało o akcie przemocy inne osoby, 64% uczniów nigdy nie było świadkiem przemocy w ZS lub jego pobliżu, 89% uczniów zadeklarowało, że nie była świadkiem przemocy w Szkole, lub była nim rzadko lub bardzo rzadko. Uczniowie, w ramach tej ankiety, odpowiedzieli również na pytania, gdzie na terenie ZS jest najmniej bezpiecznie oraz, co ich zdaniem mogłoby spowodować, aby w szkole było bezpieczniej. Na to ostatnie pytanie 22% uczniów odpowiedziało, że powinno być więcej lekcji wychowawczych na temat przemocy oraz radzenia sobie z własnymi emocjami.

(dowód: akta kontroli str. 345 - 365)

Ponadto pytania związane z agresją i bezpieczeństwem w ZS stanowiły część badania ankietowego uczniów gimnazjum, przeprowadzonego w ZS w roku szkolnym 2015/2016, na potrzeby wprowadzenia zmian w Programie Wychowawczym i Profilaktyki ZS. Przykładowo: na pytanie, czy w klasie są uczniowie odnoszący się do osoby ankietowanej w sposób lekceważący, 66% badanych udzieliło odpowiedzi negatywnej. Na pytanie, czy w klasie są uczniowie odnoszący się do ankietowanego w sposób sprawiający mu przykrość, 83% badanych udzieliło odpowiedzi negatywnej. Na pytanie, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy osoba ankietowana doświadczyła przemocy słownej lub fizycznej ze strony innych uczniów, 69% badanych odpowiedziało negatywnie.

(dowód: akta kontroli str. 419 - 448)

W roku szkolnym 2014/2015 w ZS sporządzony został, w oparciu o badania ankietowe uczniów, rodziców i nauczycieli, a także o analizę dokumentów, raport na temat atrakcyjności lekcji, zajęć pozalekcyjnych i programów wychowawczo – profilaktycznych.

(dowód: akta kontroli str. 345 i 388 - 395)

Opisane powyżej działania były podstawą do wprowadzania zmian w Programie Wychowawczym i Profilaktyki. Wprowadzona została także, 10 marca 2016 r., „Polityka ochrony dzieci przed krzywdzeniem ZS w Zdrożu”.

(dowód: akta kontroli str. 93 – 243 i 344)

Omówienie sposobów redukowania nadmiernego stresu i radzenia sobie z nim w sposób konstruktywny było tematem dwóch lekcji (w roku szkolnym) w autorskim programie nauczania wychowania fizycznego w gimnazjum, dopuszczonego do użytku w ZS decyzją Dyrektora nr 8/2014 z dnia 28 sierpnia 2014 r. Zajęcia o tej tematyce były realizowane przez nauczyciela wychowania fizycznego. Ponadto omówienie źródeł stresu oraz techniki relaksacyjne były np. tematem lekcji zorganizowanej w roku szkolnym 2015/2016 dla uczniów kl. III gimnazjum w ramach zajęć z preorientacji zawodowej, a dla uczniów klasy V SP zorganizowano w roku szkolnym 2014/2015 lekcję wychowawczą „Czy potrafię się zrelaksować?”

(dowód: akta kontroli str. 281 – 297 i 477 - 508)

1.9. Działania związane z ochroną zdrowia psychicznego lub przeciwdziałaniem zaburzeniom psychicznym, były adresowane do wszystkich uczniów pobierających naukę w poszczególnych klasach, na różnych poziomach edukacji, lub ich rodziców. I tak

np. w roku szkolnym 2015/2016 zrealizowano 65 tematów lekcji wychowawczych związanych z ochroną zdrowia psychicznego, w tym: 10 w kl. III SP, 7 w kl. IV SP, 16 w kl. V SP, 11 w kl. VI SP, 9 w kl. II gimnazjum, 7 w kl. III gimnazjum i 5 dla uczniów ogółem.

W ramach zajęć przedmiotowych zrealizowano 31 tematów lekcji, dotyczących problematyki zdrowia psychicznego, w tym dwa dla kl. IV SP, 6 dla kl. V SP, trzy dla kl. VI SP, 15 dla kl. I gimnazjum i 5 dla kl. III gimnazjum.

Zorganizowano także co najmniej 36 zajęć warsztatowych lub prelekcji ze specjalistami z zewnątrz lub zajęcia inne niż lekcyjne, w tym: 4 dla kl. II SP, trzy dla kl. III SP, cztery dla kl. IV SP, po jednym dla kl. V i VI SP oraz II gimnazjum, 11 dla rodziców, dwa dla nauczycieli, jedno dla członków koła teatralnego i osiem dla uczniów ogółem. Działania te były prowadzone m.in. w następujących tematach i przez następujące osoby: „Zagrożenia w sieci – profilaktyka i reagowanie” – prelekcja dla nauczycieli i rodziców prowadzona przez przedstawiciela Policji (21 osób), „Narkotyki – zagrożenia naszych czasów” – szkolenie dla nauczycieli i rodziców prowadzone przez specjalistę terapii uzależnień (21 osób), Gra wirtualno – terenowa z okazji Dnia Bezpiecznego Internetu – prowadzona przez Wydział Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie (8 uczniów), „Zanim będzie za późno” – zajęcia profilaktyczne dotyczące uzależnień, narkomanii i dopalaczy prowadzone przez specjalistę terapii uzależnień (20 uczniów), „Przemoc i agresja. Zagrożenia i profilaktyka reagowania w przypadku cyberprzemocy” szkolenie dla uczniów klas IV – VI prowadzone przez funkcjonariusza z Komendy Powiatowej Policji w Olkuszu (frekwencja 94%), „Narkotyki – prawda i mity” – zajęcia dla uczniów kl. III gimnazjum prowadzone przez specjalistę terapii uzależnień (18 uczniów).

(dowód: akta kontroli str. 477 - 508)

Tematy lekcji i szkoleń nie obejmowały zagadnień przygotowujących uczniów do reagowania na sytuacje związane z informacją o ciężkich wypadkach, samobójstwie kolegi, alarmach bombowych oraz zagrożeniach terrorystycznych, jak również efektywnej nauki (technik zapamiętywania, robienia efektywnych notatek itp.) W roku szkolnym 2013/2014 zrealizowano m.in. tematy lekcji: „Jak radzić sobie w sytuacjach zagrożenia – telefony i sygnały alarmowe” (kl. VI. SP), „Kiedy ktoś znajduje się w potrzebie” nauka oceny różnych sytuacji zagrożenia i zachowania w nich (kl. I SP), „Kto nam pomaga” – nauka zwracania się o pomoc (kl. I SP). W roku szkolnym 2014/2015 zrealizowano tematy lekcji: „Sytuacje i zachowania niebezpieczne dla naszego zdrowia” dla uczniów nauczania zintegrowanego, „Wypadek – jak pomóc?” – prezentacja dla uczniów kl. I gimnazjum oraz „Bezpieczeństwo i pierwsza pomoc w domu” – dla kl. IV SP. W roku szkolnym 2015/2016 Zrealizowano w kl. IV temat lekcji „Jak sobie radzić w sytuacjach zagrożenia”.

(dowód: akta kontroli str. 477 - 508)

Dyrektor ZS wyjaśniając, czy weryfikowane było posiadanie uprawnień pedagogicznych przez zewnętrznych realizatorów opisanych wyżej programów profilaktycznych dla uczniów ZS oraz kto finansował te działania (gmina, samorząd województwa, środki własne Szkoły) podała, że jeżeli zajęcia dla uczniów prowadzone były przez pracowników PPP, to uprawnienia w/w osób nie były przez nią dodatkowo weryfikowane. W latach szkolnych od 2013/14 do 2015/16 zajęcia dla uczniów w ramach działań profilaktycznych prowadzone były przez 2 osoby, z których jedna jest wykładowcą Wyższej Szkoły Pedagogiczno – Filozoficznej „Ignatianum” w Krakowie oraz doktorem nauk pedagogiczno–teologicznych, więc jego uprawnienia pedagogiczne nie były dodatkowo weryfikowane. Przed zajęciami z drugą osobą prowadzącą, Dyrektor zweryfikowała jej kwalifikacje i uprawnienia. Posiadała ona dyplom ukończenia studiów na kierunku „pedagogika”, w specjalności pedagogika resocjalizacyjna i sądowa oraz certyfikat specjalisty terapii uzależnień.

Zajęcia prowadzone przez pracowników PPP były bezpłatne. Koszt zajęć prowadzonych przez terapeutę uzależnień wyniósł 1 tys. zł i były one finansowane ze środków gminy. Pozostałe zajęcia finansowane były ze środków własnych ZS.

(dowód: akta kontroli str. 758)

W roku szkolnym 2013/2014 w ZS opracowano wyniki przeprowadzonego wcześniej badania ankietowego dotyczącego zaburzeń depresyjnych wśród uczniów gimnazjum.

W programach wychowawczych obowiązujących w ZS w okresie objętym kontrolą, wyznaczono m.in. cel polegający na wykształcaniu umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych, przeciwdziałanie depresji poprzez prowadzenie zajęć dotyczących budowania poczucia własnej wartości oraz umiejętności radzenia sobie ze stresem, prowadzenie zajęć dotyczących umiejętności rozpoznawania i wyrażania własnych emocji oraz prowadzenie zajęć na temat objawów i skutków depresji (próby samobójcze).

W związku z tak sformułowanym celem, w ZS w poszczególnych latach szkolnych, realizowane były następujące działania:

- 2013/2014 – co najmniej 44 działania, w formie godzin wychowawczych, zajęć warsztatowych lub rozmów z rodzicami, w tym przykładowo: „Uwierz w siebie – wzmacnianie poczucia własnej wartości” – lekcja wychowawcza (dalej: lw.) dla uczniów klas VI SP i I gimnazjum, „Stres szkolny i nie tylko” kontrolowanie emocji – lw. w VI kl., „Każdy z nas jest w czymś dobry” – wzmacnianie poczucia własnej wartości – temat w ramach kształcenia zintegrowanego (dalej: kz.), „Znikaj strachu” – radzenie sobie z emocjami – temat w ramach kz., „Mój dobry/zły dzień” – radzenie sobie z emocjami – temat w ramach kz., „najważniejszy jest uśmiech” – radzenie sobie z emocjami – temat w ramach kz., „Być pięknym – znaczenie pojęć piękna wewnętrznego i zewnętrznego” – nauka akceptacji samego siebie – temat w ramach kz., „Lustreczko powiedz przecie, czyli jaki jestem?” – wzmacnianie wiary we własne możliwości – lw. dla kl. V, „Ja, zajrzyj w siebie, potrzeba akceptacji” – lw. w kl. VI, „Radzenie sobie z emocjami” – kontrolowanie emocji – warsztaty dla kl. VI oraz rozmowy indywidualne z rodzicami na temat problemów emocjonalnych dzieci – przez cały rok szkolny – 8 rozmów.
- 2014/2015 – co najmniej 38 działań jak w poprzednim roku szkolnym,
- 2015/2016 – co najmniej 44 takie działania w tym przykładowo: prelekcje „Depresja u dzieci i dorosłych” dla rodziców i nauczycieli, „Nie ma życiowych porażek, są tylko doświadczenia” – lw. dla kl. II gimnazjum, „Problemy okresu dojrzewania” – lekcja w kl. I gimnazjum, „Rozwój psychoseksualny człowieka” – lekcja dla kl. I gimnazjum, „Seksualność człowieka. Homoseksualizm.” – lekcja dla kl. I gimnazjum, „Burza hormonalna i huśtawka nastrojów” – lekcja dla kl. V SP, „Czy znasz swoje słabe i mocne strony? Jak ważna jest akceptacja samego siebie? Na czym polega poczucie własnej wartości?” – lekcja dla uczniów kl. I gimnazjum, „Jakie problemy mają nastolatki? Problemy okresu dojrzewania. Dorastanie nie jest łatwe” – lekcje dla uczniów klas VI SP, „Czym jest samotność?” – lekcja dla uczniów kl. IV.

(dowód: akta kontroli str. 477 - 508)

Według wyjaśnień Dyrektora, w okresie objętym kontrolą w ZS nie był poddawany monitoringowi czas, jaki uczniowie poświęcają w domu na odrobienie zadań domowych zadanych przez nauczycieli.

(dowód: akta kontroli str. 758)

Dyrektor oświadczyła też, że w poddanym kontroli okresie w ZS nie wystąpiły przypadki samobójstw ani prób samobójczych, nie odnotowano również przypadków depresji ani samookaleczeń wśród uczniów Szkoły. Ze względu na fakt, iż wielu ekspertów jest zdania, że przekazywanie uczniom wiedzy suicydologicznej, mającej na celu zwiększanie świadomości dzieci oraz pośrednio, wykrywanie uczniów z ryzykiem popełnienia samobójstwa, nie jest rozsądne, dlatego w Szkole nie są realizowane programy edukacyjne w tym zakresie, a zamiast tego prowadzone są ćwiczenia radzenia sobie z trudnymi sytuacjami. Pracownicy szkoły, podczas swoich codziennych czynności z uczniami, zwracają uwagę na zachowania uczniów mogące sugerować występowanie depresji, czy prób samobójczych takie jak: utrzymująca się apatia, przygnębienie, izolowanie się uczniów od otoczenia, unikanie spotkań z kolegami, wycofanie, zniechęcenie, spożycie alkoholu lub innych środków psychoaktywnych, negatywne nastawienie wobec innych, nierozważne postępowanie, nagle pojawiając się blizny i inne. Z uwagi na małe środowisko, w którym wszyscy się znają, łatwiej jest zaobserwować niepokojące zmiany w zachowaniu uczniów. Na spotkaniu dla rodziców i pracowników Szkoły przeprowadzonym w roku szkolnym 2015/2016, którego celem było zwrócenie uwagi na zachowania dzieci i młodzieży dotyczące zarówno sfery emocjonalnej, fizycznej,

jak i intelektualnej, które powinny być sygnałem mogącym świadczyć o depresji. Na spotkaniu rozdano ankiety do samodzielnego wypełnienia wraz z instrukcją ich interpretacji oraz ulotki, gdzie należy zwrócić się o pomoc w przypadku symptomów, które mogą świadczyć o depresji.

(dowód: akta kontroli str. 766)

1.10. Według oświadczenia Dyrektora, popartego załącznikami, w roku szkolnym 2013/2014 przedmiotem ewaluacji w ramach nadzoru pedagogicznego była „organizacja pracy Szkoły w sposób sprzyjający bezpieczeństwu osób w niej przebywających”. W odpowiedzi na wyniki tej ewaluacji, w roku szkolnym 2014/2015 zwiększono liczbę dyżurów nauczycieli o dodatkowe dyżury w szatni. Zobowiązano również nauczycieli do kontroli toalet podczas przerw. Rozszerzono także zakres monitoringu wewnętrznego o dwie dodatkowe kamery. W kolejnym roku szkolnym przedmiotem ewaluacji w ramach nadzoru pedagogicznego była „Etymologia i rodzaje nagannych postaw i zachowań uczestników procesu edukacyjnego”. W wyniku tego zarekomendowane zostały następujące działania: uświadamianie rodzicom, jakie dokumenty szkolne są poddawane ich opinii, zorganizowanie spotkania z psychologiem lub przedstawicielem prawa na temat szkodliwości cyberprzemocy oraz przypominanie uczniom kryteriów oceny z zachowania na lekcjach wychowawczych. Wnioski te zostały zrealizowane. W roku szkolnym 2015/2016 kontynuowana była diagnoza zagrożeń dla zdrowia psychicznego w formie „rozpoznawania stopnia rozpowszechnienia sprawstwa przemocy elektronicznej”, w wyniku której sformułowano m.in. wnioski, iż uczniowie Szkoły są ofiarami cyberprzemocy, a zagrożenie to wynika z faktu posiadania przez nich telefonów komórkowych i zjawisko to może doprowadzić do depresji lub prób samobójczych. Zostały sformułowane też rekomendacje, takie jak np.: uświadamianie młodzieży, że cyberprzemoc jest przestępstwem a sprawca ponosi konsekwencje oraz zaplanowanie działań informacyjnych wśród rodziców o zagrożeniach wynikających z używania telefonów komórkowych i Internetu oraz o sposobach pomocy dzieciom, które doznały cyberprzemocy. Druga prowadzona w roku szkolnym 2015/2016 ewaluacja dotyczyła rozpoznania skali występowania w środowisku szkolnym zagrożenia używania substancji psychoaktywnych oraz oszacowania ryzyka występowania takich zagrożeń. W jej wyniku sformułowano m.in. następujące wnioski do realizacji w bieżącym roku szkolnym: przeprowadzenie lekcji wychowawczych dotyczących poprawnej komunikacji, rozważenie zaangażowania pedagoga lub psychologa w działania związane z profilaktyką oraz relacjami społecznymi wśród uczniów, podejmowanie działań, które zbudują właściwy system wartości wśród uczniów, jednocześnie budując i wzmacniając ich postawy asertywne, praca nad integracją dzieci w obrębie klasy i Szkoły oraz angażowanie uczniów w prace grupowe i projektowe.

(dowód: akta kontroli str. 780 – 791 i 815 - 829)

1.11. W kontrolowanym okresie zagadnienia dotyczące tworzenia w Szkole warunków sprzyjających zdrowiu psychicznemu uczniów nie były przedmiotem kontroli, audytów, ewaluacji zewnętrznych.

(dowód: akta kontroli str. 766)

1.12. W trakcie kontroli przeprowadzono badanie ankietowe 26 uczniów z III kl. gimnazjum. Na pytanie „czy lubisz chodzić do szkoły”: 11 uczniów (42,3%) odpowiedziało twierdząco, 13 (50%) udzieliło odpowiedzi „raczej tak”, a po jednej osobie (3,8%) udzieliło odpowiedzi „raczej nie” lub „nie”. Na pytanie „czy gdybyś mógł, wybrałbyś ponownie tę samą szkołę”: 7 osób (26,9%) odpowiedziało „zdecydowanie tak” a 19 (73,1%) udzieliło odpowiedzi „raczej tak”. Na pytanie „czy w ciągu ostatniego roku szkolnego miałeś taką sytuację, że bałeś się pójść do szkoły”: 22 osoby (84,6%) udzieliło odpowiedzi negatywnej, 2 osoby (7,7%) wskazało na odpowiedź „tak, kilka razy” a po jednej osobie odpowiedziało, że „raz” lub „wiele razy”. Odpowiadając na pytanie „czy uważasz, że jesteś dobrze traktowany i doceniany przez nauczycieli”: 11 uczniów (42,3%) udzieliło odpowiedzi twierdzącej, 13 uczniów (50%) udzieliło odpowiedzi „raczej tak”, a dwóch uczniów (7,7%) odpowiedzi „raczej nie”. Na pytanie „czy uważasz, że jesteś dobrze traktowany i doceniany przez rówieśników”: 16 uczniów (61,5%) udzieliło odpowiedzi twierdzącej a 10 (38,5%) udzieliło odpowiedzi „raczej tak”. W odpowiedzi na pytanie „czy

w ostatnim roku szkolnym miał/miałaś kontakt z pedagogiem i/lub psychologiem szkolnym”: 24 uczniów (92,3%) udzieliło odpowiedzi negatywnej a po jednym odpowiedzi „tak, jeden raz” i „kilka razy”. Zdaniem 12 uczniów (46,15%) nauczyciele w szkole są dobrze poinformowani o problemach, jakie w niej występują, tyle samo uważa, że nie wiedzą oni o wszystkich problemach, jakie się pojawiają a dwie, że w ogóle nie są poinformowani o tym, co się dzieje. 23 uczniów (88,5%) określa wymagania stawiane w szkole za odpowiednie a 3 (11,5%) za zbyt wysokie. 19 uczniów (73,01%) nie korzysta z płatnych zajęć pozalekcyjnych, 6 uczniów (23,1%) czasami, a jeden regularnie. Wśród płatnych zajęć pozalekcyjnych 5 osób wskazało na związane z przedmiotami szkolnymi, które sprawiają mi trudność, dwie osoby na zajęcia sportowe i po jednej na zajęcia związane z rozwojem zainteresowań lub inne. Na pytanie „czy w szkole była możliwość uczestniczenia w zajęciach, z których można się było dowiedzieć jak skuteczniej się uczyć (np. robienie notatek, techniki zapamiętywania, szybkie czytanie)”, 19 osób (73,1%) odpowiedziało negatywnie, 5 (19,2%) udzieliło odpowiedzi „tak, ale tylko czasami wykorzystuje w nauce”, a po jednej odpowiedzi „tak, wykorzystuję to w codziennej nauce” oraz „tak, ale nie wykorzystuję tego w codziennej nauce”. Na pytanie o ocenę wpływu samorządu uczniowskiego na życie szkolne 16 uczniów (61,5%) odpowiedziało, że nauczyciele i dyrekcja szkoły raczej zawsze współpracują z samorządem szkolnym i liczą się ze zdaniem uczniów w sprawach szkolnych, 8 (30,8%), że nauczyciele i dyrekcja szkoły zawsze współpracują z samorządem szkolnym i liczą się ze zdaniem uczniów w sprawach szkolnych a dwóch, że nauczyciele i dyrekcja szkoły najczęściej nie współpracują z samorządem szkolnym i nie liczą się ze zdaniem uczniów w sprawach szkolnych. 15 uczniów (57,7%) w poprzednim roku szkolnym (2015/2016) nie uczestniczyło w programie wolontariatu, 9 uczniów (34,6%) w jednym takim działaniu a dwóch w kilku działaniach tego typu. Według uczniów, najczęstszymi tematami lekcji wychowawczych są sprawy organizacyjne (17 odpowiedzi – 65,4%), następnie aktualne problemy, które pojawiły się w klasie (6 odpowiedzi – 23,1%), przedmiot, którego uczy wychowawca (dwóch uczniów) i inne sprawy – jeden uczeń.

(dowód: akta kontroli str. 619 - 670)

1.13. Badanie ankietowe 28 rodziców uczniów III kl. gimnazjum wykazało, że: Na pytanie, czy wybraliby tę samą szkołę dla swojego dziecka, 18 rodziców (64,3%) odpowiedziało, że tak, 9 (32,1%), że raczej tak jeden (3,6%), że raczej nie. Na pytanie, czy zdaniem rodzica ich dziecko chętnie chodzi do szkoły 12 (42,9) odpowiedziało, że chętnie, 13 (46,4%) że raczej chętnie i po jednym (3,6%), że niechętnie oraz raczej niechętnie. Na pytanie, czy w ciągu ostatnich dwóch lat szkolnych zdarzyła się sytuacja, że dziecko z powodu przemęczenia, stresu lub strachu przed sytuacjami, jakie spotykają je w szkole, nie chciało do niej iść, 19 (67,9%) odpowiedziało, że nigdy nie było takiej sytuacji, 6 (21,4%), że kilka razy, a troje (10,7%), że wiele razy. Rodzice, którzy w tym pytaniu zadeklarowali obawy dziecka przed pójściem do szkoły, jako powód tych obaw trzykrotnie wskazali strach przed nauczycielem, a po dwa razy trudności w nauce lub strach przed rówieśnikiem. Trzech rodziców nie było w stanie wskazać powodu tych obaw. Na pytanie, czy ich zdaniem dziecko jest dobrze traktowane i doceniane przez nauczycieli, 9 (32,1%) rodziców odpowiedziało, że tak, 16 (57,1%), że raczej tak, a dwoje (7,1%), że raczej nie. Jeden rodzic nie odpowiedział na to pytanie. Na pytanie, czy zdaniem rodzica dziecko jest dobrze traktowane przez rówieśników, 19 (67,9%) z nich odpowiedziało, że tak a 9 (32,1%), że raczej tak. 12 (42,9%) rodziców zadeklarowało, że ich zdaniem liczba prac domowych, jakie dziecko odrabia w domu jest zbyt duża, 15 (53,6%), że w sam raz, a jeden (3,6%), że za mała. Rodzice równocześnie wskazali, że dziecko spędza przeciętnie w domu na odrabianiu lekcji: mniej niż godzinę – 4 osoby (14,4%), od 1 do 2 godzin – 15 osób (53,6%), od 2 do 3 godzin – 5 osób (17,9%) i powyżej 3 godzin – 3 osoby (10,7%). Na pytanie, czy dziecko korzysta z płatnych zajęć pozalekcyjnych, w tym korepetycji, 21 (75%) rodziców odpowiedziało, że nie, trzech (10,7%) że sporadycznie a czterech (14,3%), że regularnie. Jednocześnie w 5 przypadkach rodzice wskazali, że są to zajęcia związane z przedmiotami szkolnymi, które sprawiają dzieciom trudność w szkole, w dwóch przypadkach, że chodzi o zajęcia związane z rozwojem zainteresowań i po jednym przypadku, że są to zajęcia sportowe lub inne (przygotowanie do olimpiady). Na pytanie, czy w poprzednim roku szkolnym (2015/2016) rodzic spotkał się z pedagogiem

i/lub psychologiem szkolnym, 25 (89,3%) z nich odpowiedziało, że nie, jeden, że kilka razy, a dwoje rodziców nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie. Jednocześnie rodzic, który zadeklarował kilkukrotne spotkanie z psychologiem/pedagogiem stwierdził, że raczej uzyskał oczekiwaną pomoc. Rodzice w równych proporcjach, tj. po 9 osób (32,1%), udzielili odpowiedzi na pytanie (nie, jeden raz i kilka razy), czy w poprzednim roku szkolnym (2015/2016) mieli okazję uczestniczenia w warsztatach, spotkaniu (np. przy okazji zebrania) dotyczących rozwiązywania problemów wychowawczych dzieci i młodzieży albo zagrożeń mogących dotknąć dzieci i młodzież prowadzonych przez pedagoga szkolnego. Na pytanie, czy zdaniem rodzica wychowawca wspiera go w zdążeniu do prawidłowego rozwoju psychofizycznego dziecka, po 10 (35,7%) udzieliło odpowiedzi, że tak lub raczej tak, 5 (17,9%) że raczej nie i dwóch (7,1%), że nie. Jeden rodzic nie odpowiedział na to pytanie. Rodzice wskazali na następujące zdania, które w ich odczuciu najlepiej opisywało pracę nauczycieli ich dziecka: starają się pomagać osobom, które słabiej sobie radzą w nauce – 6 wskazań, faworyzują tylko grupę uczniów, którzy mają dobre oceny – 5 wskazań, promują współpracę między uczniami – 3 wskazania oraz, że są bardziej nastawieni na rywalizację między uczniami i promują indywidualne osiągnięcia – 2 wskazania. 15 rodziców nie miało w tej kwestii zdania. Na pytanie, czy w poprzednim roku szkolnym (2015/2016) dziecko uczestniczyło w zorganizowanym przez szkołę projekcie polegającym na działaniach wolontariackich, 15 (53,6%) odpowiedziało, że nie, 8 (28,6%), że w jednym działaniu a 5 (17,9%), że w kilku działaniach. Na pytanie, czy organizacja pracy szkoły, w tym zadawanie prac domowych, pozwala uczniom na pozostawianie podręczników w szkole, a tym samym odciążenie plecaków szkolnych, 12 (42,7%) odpowiedziało, że nie, 13 (46,4%), że czasami, a 3 (10,7%), że zawsze. Rodzice wskazali następujące zdania, charakteryzujące mankamenty pracy szkoły w aspekcie prawidłowego rozwoju psychofizycznego dziecka: po 7 razy – brak indywidualnego podejścia nauczycieli do uczniów, faworyzowanie przez nauczycieli niektórych uczniów oraz brak pedagoga i/lub psychologa szkolnego. Pięciokrotnie wskazano na brak zainteresowania nauczycieli problemami dziecka, cztery razy zbyt dużą liczbę uczniów w klasie (30 – przyp. kontrolera), po trzy razy zbyt duże obciążenie uczniów nauką, hałas w szkole i zbyt duże wymagania stawiane przez nauczycieli, dwa razy przepełnioną świetlicę oraz „inne” (brak dodatkowych zajęć pozalekcyjnych, brak wypoczynków wakacyjnych, mało wycieczek, brak kwalifikacji nauczycieli np. muzyki, plastyki, zła organizacja dodatkowych lekcji WF, brak porozumienia dyrekcji i rodziców) oraz po jednym razie brak zaangażowania pedagoga i/lub psychologa szkolnego w sprawy uczniów, a także złą organizację dowozu uczniów do szkoły. Dwunastu rodziców nie miało zdania w tej sprawie. Rodzice wskazali również następujące mocne strony pracy szkoły w aspekcie prawidłowego rozwoju ich dziecka: dobre warunki lokalowe w szkole – 12 osób, przyjazna atmosfera wśród uczniów w szkole – 11 osób, brak przejawów agresji w szkole – 9 osób, dobra organizacja dowozu uczniów do szkoły – 8 osób, dobrze zorganizowany plan lekcji - 7 osób, dobre relacje nauczycieli z uczniami – 6 osób, optymalne obciążenie uczniów nauką, w tym pracami domowymi – 3 osoby, odpowiednia liczba uczniów w klasie – 2 osoby oraz zaangażowanie pedagoga i/lub psychologa szkolnego w sprawy uczniów – 1 osoba. Siedmiu rodziców nie wyraziło w tej kwestii zdania.

(dowód: akta kontroli str. 671 - 757)

Ocena częściowa

NIK pozytywnie ocenia funkcjonowanie Zespołu w aspekcie prawidłowego rozwoju psychicznego ucznia. ZS w sposób rzetelny rozpoznawał potrzeby społeczności szkolnych.

Zagadnienia tworzenia w Szkole warunków sprzyjających zdrowiu psychicznemu uczniów były corocznie przedmiotem ewaluacji w ramach nadzoru pedagogicznego prowadzonego przez Dyrektora. O ich skuteczności świadczą działania modyfikujące programy wychowawcze i profilaktyczne ZS, wprowadzające nowe uregulowania związane z ochroną zdrowia psychicznego uczniów, jak również brak występowania w ZS większego nasilenia wśród uczniów zjawisk o charakterze patologicznym.

Opis stanu
faktycznego

2. Realizacja zadań w zakresie pomocy psychologiczno – pedagogicznej, w tym współpraca z poradniami

2.1. ZS nie zatrudniał na etatach specjalistów, a zatrudnieni nauczyciele z uprawnieniami specjalistów realizowali swoje zadania w ramach godzin nadliczbowych. Obowiązki w tym zakresie ustalone były w przydziałach czynności nauczycieli na dany rok szkolny, oraz aneksach do nich.

W roku szkolnym 2013/2014 22 ze wszystkich 146 uczniów ZS (15,1%) posiadało opinie wydane przez PPP. W kolejnych latach szkolnych wartości te przedstawiały się następująco: 2014/2015 – 25 (15,7%), 2015/2016 – 33 (19,4%) i 2016/2017 – 34 (31,3%).

(dowód: akta kontroli str. 514 – 569 i 799)

W roku szkolnym 2013/2014 2 ze wszystkich 146 uczniów ZS (1,4%) posiadało orzeczenia wydane przez PPP. W kolejnych latach szkolnych wartości te przedstawiały się następująco: 2014/2015 – 3 (1,9%), 2015/2016 – 5 (2,9%) i 2016/2017 – 6 (3,8%).

(dowód: akta kontroli str. 800)

Dyrektor, w odpowiedzi na pytanie, czy, kto i w jaki sposób realizował w ZS obowiązki psychologa oraz czy zwracała się do organu prowadzącego ZS w Zdrożu, z wnioskami o przyjęcie do pracy na etat specjalistów takich jak: psycholog, pedagog, logopeda, doradca zawodowy wyjaśniła m.in., że w poszczególnych latach objętych kontrolą obowiązki psychologa realizował psycholog zatrudniony w PPP w Wolbromiu. W roku szkolnym 2013/2014 podjęto próbę regularnych dyżurów psychologa w ZS. Pierwotnie zaplanowano dyżury psychologa co dwa miesiące, w godzinach popołudniowych, w wymiarze 1 godziny. Dyżury te przeznaczone były dla rodziców oraz rodziców z dziećmi. Po trzech dyżurach mających miejsce od listopada 2013 r. do marca 2014 r., na które nikt się nie zgłosił, zrezygnowano z tej formy współpracy. W kolejnych latach szkolnych, podczas pierwszego zebrania z rodzicami, byli oni pytani o potrzeby w zakresie pomocy psychologiczno – pedagogicznej. Potrzeba zorganizowania dyżurów psychologa nigdy nie została przez nich zgłoszona. W roku szkolnym 2014/2015 pracownik PPP w Wolbromiu przeprowadził dla uczniów kl. III gimnazjum dwugodzinne warsztaty zawodoznawcze. W roku szkolnym 2015/2016 dwóch pracowników PPP w Wolbromiu przeprowadziło półtoragodzinne szkolenia dla nauczycieli nt. „Rozpoznawania czynników oraz identyfikacji symptomów krzywdzenia dzieci” oraz „Zjawisk przemocy rówieśniczej oraz metod i narzędzi działań profilaktycznych i interwencyjnych”. Każdorazowo współpraca z pracownikami PPP w Wolbromiu, polegająca na obecności pracowników tej poradni w ZS, wynikała z potrzeb wychowawców, nauczycieli, rodziców lub uczniów. Corocznie, przed zatwierdzeniem „Organizacji Zespołu Szkół w Zdrożu” Dyrektor zwracała się ponadto z wnioskiem do organu prowadzącego o zapewnienie środków finansowych na zatrudnienie pedagoga w ZS. Każdorazowo uzyskiwała odpowiedź, iż gminy nie stać na dodatkowe koszty, gdyż corocznie dokłada do subwencji oświatowej ponad 700 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 761 i 832 - 834)

2.2. Wyposażenie gabinetu logopedycznego ZS składało się m.in. z: lustra logopedycznego, sprzętu do odtwarzania dźwięku, testów językowych, gier dydaktycznych oraz prób grafomotorycznych, a estetyka pomieszczenia nie budziła zastrzeżeń.

(dowód: akta kontroli str. 465)

Zespół bezpieczeństwa i higieny pracy oraz oceny ryzyka w ZS raz w roku przeprowadzał kontrolę w zakresie bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów Zespołu, w tym m.in. pomieszczeń logopedy, pomieszczeń wykorzystywanych do zajęć rewalidacyjnych oraz gimnastyki korekcyjnej. Z kontroli tych sporządzane były protokoły napraw. Ponadto stan pomieszczeń był monitorowany w ramach prowadzonego przez Dyrektora nadzoru pedagogicznego, a stwierdzane usterki były na bieżąco usuwane.

(dowód: akta kontroli str. 814)

2.3. Analiza obejmująca nie mniej niż 10% przypadków występowania z wnioskiem o udzielenie pomocy psychologiczno – pedagogicznej w ZS w latach szkolnych 2013/2014 – 2015/2016 wykazała, że:

- Objęcie opieką psychologiczno – pedagogiczną uczniów w roku szkolnym 2013/2014, w dwóch przypadkach poprzedzał wniosek lekarza, a w trzech przypadkach wniosek nauczyciela języka polskiego.
- Objęcie opieką psychologiczno – pedagogiczną uczniów w roku szkolnym 2014/2015 w dwóch przypadkach poprzedzał wniosek nauczyciela-logopedy, a w trzech przypadkach wniosek nauczyciela języka polskiego.
- Objęcie opieką psychologiczno – pedagogiczną uczniów w roku szkolnym 2015/2016 w pięciu przypadkach poprzedzał wniosek wychowawcy.

(dowód: akta kontroli str. 591)

2.4. W roku szkolnym 2013/2014 liczba uczniów w ZS (w SP i gimnazjum) wynosiła 146 uczniów. W tym roku szkolnym zidentyfikowano 51 (35%) uczniów, którzy powinni otrzymać pomoc psychologiczno – pedagogiczną, 24 (16,4%) którzy wskazani byli do zajęć rozwijających uzdolnienia, 18 (12,3%) do uczestnictwa w zajęciach specjalistycznych, 15 (10,3%) do zajęć korekcyjno – kompensacyjnych, 9 (6,2%) do zajęć logopedycznych, jednego do zajęć socjoterapeutycznych, dwóch (1,5%) do innych zajęć o charakterze terapeutycznym, 20 (13,7%) do zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz 15 rodziców lub nauczycieli w zakresie udzielenia porad, konsultacji, warsztatów i szkoleń.

W roku szkolnym 2014/2015 liczba uczniów w ZS wynosiła 158, a liczby uczniów objętych różnymi formami pomocy psychologiczno – pedagogicznej wynosiły (kolejno jak dla roku szkolnego 2013/2014): 43 (27,2%), 26 (16,4%), 17 (10,7%), 10 (6,3%), 15 (9,5%), jeden (0,6%), trzech (1,8%), 20 (12,6%) i 13 rodziców.

W roku szkolnym 2015/2016 liczba uczniów w ZS wynosiła 170, a liczby uczniów objętych różnymi formami pomocy psychologiczno – pedagogicznej wynosiły: 34 (20%), 34 (20%), 25 (14,7%), 11 (6,5%), 17 (10%), jeden (0,5%), 5 (2,9%), 21 (12,3%) i 15 rodziców.

Wszystkie osoby zakwalifikowane do poszczególnych form pomocy psychologiczno – pedagogicznej pomoc taką otrzymały.

(dowód: akta kontroli str. 509 - 512)

Analiza 37 dzienników zajęć specjalistycznych (logopedycznych, korekcyjno–kompensacyjnych), dzienników innych zajęć (dydaktyczno-wyrównawczych i specjalistycznych), dzienników zajęć terapeutycznych oraz dzienników zajęć rozwijających zainteresowania z roku szkolnego 2015/2016, w zakresie udzielenia pomocy psychologiczno – pedagogicznej wykazała, że pomoc ta udzielana była zgodnie z wymogami określonymi w §§: 8 - 18 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach⁵, w szczególności:

- liczba uczestników zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, jak również zajęć rozwijających uzdolnienia, nie przekraczała 8 osób,
- liczba uczestników zajęć korekcyjno-kompensacyjnych nie przekraczała 5 osób,
- liczba uczestników zajęć logopedycznych dla uczniów z zaburzeniami mowy, nie przekraczała 4 osób.
- liczba uczestników zajęć socjoterapeutycznych oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym organizowanych dla uczniów z dysfunkcjami i zaburzeniami utrudniającymi funkcjonowanie społeczne nie przekraczała 10 osób.

(dowód: akta kontroli str. 513)

⁵ Dz. U. poz. 532

2.5. Wszyscy uczniowie z orzeczeniami i z opiniami z PPP otrzymali w latach szkolnych 2013/2014 – 2015/2016 zalecane formy pomocy. Potwierdziła to także szczegółowa analiza dokumentacji 10% przypadków ww. grupy uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 582 - 588 i 589)

2.6. Wsparcie indywidualne dla uczniów, w latach szkolnych objętych kontrolą, udzielane było w formie zajęć: dydaktyczno wyrównawczych (8 godzin tygodniowo w roku szkolnym 2013/2014, 11 w 2014/2015 i 2015/2016 oraz 8 w 2016/2017), rewalidacyjnych (4 godziny tygodniowo w latach szkolnych 2013/2014 i 2014/2015 oraz 10 w 2015/2016 i 2016/2017), logopedycznych (4 godziny tygodniowo w latach szkolnych 2013/2014 i 2014/2015 oraz 6 w 2015/2016 i 2016/2017), korekcyjno – kompensacyjnych (4 godziny tygodniowo w latach szkolnych 2013/2014 i 2015/2016, 6 godzin tygodniowo w roku 2014/2015 i 5 w 2016/2017), gimnastyki korekcyjnej (3 godziny tygodniowo w latach szkolnych 2013/2014 i 2015/2016 oraz 1 godzina w latach 2014/2015 i 2016/2017), nauczania indywidualnego (18 godzin tygodniowo w roku szkolnym 2013/2014, 10 w 2014/2015 oraz 2016/2017 i 12 w 2015/2016) a także zajęć indywidualnych (po 4 godziny tygodniowo w latach szkolnych od 2014/2015 do 2016/2017).

(dowód: akta kontroli str. 616)

W latach szkolnych 2013/2014, 2014/2015 i 2015/2016 w ZS nie było uczniów powtarzających klasę, uczniów którzy uzyskali promocję z poprawkami lub też byli nieklasyfikowani. W ww. okresie żaden uczeń nie zrezygnował też z nauki w ZS. W latach szkolnych 2013/2014 i 2014/2015 wszyscy uczniowie uzyskali promocję do następnej klasy, natomiast w roku szkolnym 2015/2016 trzech uczniowie nie uzyskali promocji do następnej klasy.

(dowód: akta kontroli str. 590)

2.7. Zgodnie ze Statutem ZS, jednym z jego celów jest wspomaganie rozwoju zainteresowań i talentów.

W kolejnych programach wychowawczych ZS określony został szkolny system zajęć pozalekcyjnych rozwijających zainteresowania, talenty, postawy i umiejętności społeczne, w formie następujących kół zainteresowań:

- W programie wychowawczym z 12 września 2013 r.: dziennikarskiego, przyrodniczego, SKKT (turystyczne), języka angielskiego, artystycznego, sportowego, religijnego, plastycznego, logopedycznego i matematycznego.
- W programach wychowawczych z 30 września 2014 r., z 22 marca 2016 r. i Programie wychowawczym i profilaktyki z 14 września 2016 r.: dziennikarskiego, przyrodniczego, SKKT, języka angielskiego, sportowego, matematycznego, teatralnego, szachowego i SKO.

(dowód: akta kontroli str. 94 – 183 i 212 - 243)

W roku szkolnym 2013/2014, dla uczniów najzdolniejszych, zorganizowane zostały zajęcia dodatkowe w formie kół: historycznego, dziennikarskiego i SKKT w wymiarze jednej godziny tygodniowo. W roku szkolnym 2014/2015 najzdolniejsi uczniowie rozwijali swoje umiejętności w formie koła dziennikarskiego w wymiarze 1 godziny tygodniowo. W roku szkolnym 2015/2016 dla uczniów tych działały koła dziennikarskie, szachowe, tenisa stołowego i matematyczne w wymiarze jednej godziny tygodniowo oraz koło teatralne w wymiarze 2 godzin tygodniowo. W roku szkolnym 2016/2017 uzdolnienia uczniów były rozwijane w ramach kół: dziennikarskiego, matematycznego (osobno dla SP i gimnazjum), plastycznego oraz przyrodniczego w wymiarze 1 godziny tygodniowo.

(dowód: akta kontroli str. 580)

W roku szkolnym 2014/2015 trzech uczniów otrzymało promocję z wyróżnieniem. W kolejnym roku szkolnym jeden z tych uczniów brał udział w zajęciach koła dziennikarskiego oraz koła języka angielskiego w wymiarze jednej godziny tygodniowo, drugi uczeń w zajęciach koła przyrodniczego (1 godz./tyg.) a trzeci, uzdolniony sportowo,

w kole sportowym tenisa stołowego (1 godz./tyg.) oraz w zajęciach karate w wymiarze 2 -3 godzin tygodniowo, na które ZS udostępnił nieodpłatnie salę gimnastyczną. Ponadto uczeń ten otrzymał w roku szkolnym 2015/2016 Stypendium Wójta Gminy Trzyciąż, na wniosek Dyrektora ZS.

(dowód: akta kontroli str. 592)

W latach szkolnych od 2013/2014 do 2015/2016 w ZS nie wydawano zezwoleń na indywidualne programy nauki ani też na indywidualny tok nauki jego uczniów, gdyż nie były składane wnioski w tych sprawach.

(dowód: akta kontroli str. 570)

2.8. Statut ZS określał zasady i formy współpracy m.in. z: PPP i specjalistycznymi, Sądem Rejonowym, Komendą Policji, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Trzyciążu, Pełnomocnikiem Wójta ds. rozwiązywania problemów alkoholowych, Ośrodkiem Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczym Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym (Koło w Wolbromiu). Statut określał również: szczegółowe warunki i sposób oceniania wewnątrzszkolnego, obejmujące m.in.: warunki i sposób przekazywania rodzicom informacji o postępach i trudnościach w nauce i zachowaniu ucznia oraz opis organizacji i form współdziałania szkoły z rodzicami (opiekunami prawnymi) w zakresie nauczania, wychowania i profilaktyki.

(dowód: akta kontroli str. 9 - 92)

W poddanym kontroli okresie ZS współpracował z:

- PPP w zakresie: diagnozowania dzieci i młodzieży, udzielania porad i konsultacji, udziału Dyrektora i nauczycieli w spotkaniach tematycznych dotyczących nauczania indywidualnego, warsztatów, wykładów, prelekcji dla nauczycieli, rodziców i uczniów oraz działalności informacyjno – szkoleniowej. Efektem tej współpracy było m.in. określenie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży, wyjaśnienie mechanizmów ich funkcjonowania w odniesieniu do zgłaszanych problemów oraz wskazanie sposobu ich rozwiązania, udzielenie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom bezpośredniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej (np. logopedycznej), pomoc rodzicom i nauczycielom w rozwiązywaniu problemów dydaktyczno – wychowawczych, udzielenie nauczycielom i specjalistom pomocy w rozpoznawaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży, pomoc w realizacji zadań z zakresu doradztwa edukacyjno – zawodowego oraz pomoc w integracji zespołów klasowych.
- Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w zakresie zatrudnienia asystenta rodziny oraz dofinansowania konkursów, wyjazdów, koła teatralnego oraz warsztatów uczniów. Efektem tej współpracy była pomoc rodzinie w rozwiązywaniu ich problemów, umożliwienie uczniom rozwijania talentów aktorskich i artystycznych oraz realizacja zajęć profilaktycznych dla uczniów z specjalistami.
- Biblioteką i Ośrodkiem Animacji Kultury w Trzyciążu w zakresie organizacji konkursów. Efektem tej współpracy była pomoc w rozwijaniu uzdolnień uczniów.
- Komendą Powiatową Policji w Oluszu w zakresie prelekcji i wykładów. Efektem tej współpracy była pomoc w realizacji programu wychowawczego i profilaktyki.
- Sądem w zakresie współpracy z zawodowymi i społecznymi kuratorami sądowymi. Efektem tej współpracy było rozwiązywanie problemów uczniów oraz interwencje mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa i prawidłowej opieki ze strony rodziny.
- Powiatowym Urzędem Pracy w Olkuszu w zakresie prelekcji i wykładów. Efektem tej współpracy była pomoc w zakresie doradztwa zawodowego, przybliżanie uczniom rynków pracy, wskazywanie zapotrzebowania na pracowników w konkretnych zawodach.
- Biurem Profilaktyki Uzależnień w Krakowie w zakresie warsztatów, prelekcji oraz szkoleń.

(dowód: akta kontroli str. 811 - 813)

2.9. Działania z zakresu pomocy psychologiczno – pedagogicznej były objęte przez Dyrektora ZS nadzorem pedagogicznym. W ramach tego nadzoru podejmowany był szereg działań, na podstawie których formułowane były wnioski i rekomendacje. Przykładowo, w roku szkolnym 2014/2015 zarekomendowane zostało m.in.: doprecyzowanie w wewnątrzszkolnym systemie oceniania zapisów dotyczących dostosowania wymagań edukacyjnych do potrzeb i możliwości uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych w poszczególnych edukacjach przedmiotowych, podjęcie skuteczniejszych działań angażujących rodziców w proces pomocy psychologiczno – pedagogicznej własnemu dziecku, przeprowadzenie przez wychowawców klas diagnozy stylów uczenia się wychowanków oraz traktowanie indywidualizacji nauczania, jako jednej z zasad nauczania. Wszystkie te rekomendacje zostały wypełnione przez nauczycieli w trakcie ww. roku szkolnego. Podobne rekomendacje wydane zostały w przypadku lat szkolnych 2013/2014 i 2015/2016 i zostały one wypełnione.

(dowód: akta kontroli str. 801 - 810)

Ocena częściowa

NIK pozytywnie ocenia organizację przez ZS pomocy psychologiczno – pedagogicznej. Zostali objęci nią wszyscy uczniowie, którym była ona zalecona. Zespół wspierał również uczniów mających trudności w nauce i uczeniu się, a pomoc ta była m.in. udzielana w odpowiednio przystosowanych do tego pomieszczeniach. Organizowane było również wsparcie dla uczniów najzdolniejszych, a pozostali mogli rozwijać zainteresowania poprzez zajęcia w licznych kołach zainteresowań. Nie dysponując własnym psychologiem, ZS corocznie podejmował starania o jego zatrudnienie, równocześnie współpracując z PPP w Wolbromiu, w celu objęcia opieką psychologa uczniów, którzy tego wymagali. Realizacja działań ZS w zakresie organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej była poddawana bieżącej i końcowej ocenie przez jego Dyrektora.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁶ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie.

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w kontrolowanym zakresie, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków pokontrolnych i nie oczekuje na informację o której mowa w art. 62 ustawy o NIK.

Kraków, dnia 30 listopada 2016 r.

Kontroler

Wojciech Zdasień
Główny specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie

z up.

Marcin Kopeć
Wicedyrektor

⁶ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096 oraz z 2016 r., poz. 677, dalej: *ustawa o NIK*.